

En seier for eiendomsavdelingen – og kanskje for UiO?

[Uniforum 22. mai 2020](#)

Statsbygg tapte slaget om å forvalte eiendommene ved de fleste selvforvaltende lærestedene. Gratulerer til eiendomsavdelingene, særlig ved UiO (EA), også med en velregissert og vellykket strategi. Den inkluderte studentledere, rektorer, fagforeninger og politiske partier, utrustet med en Multiconsult-rapport om svakheter ved Capgemini Invest-rapporten som støttet Statsbyggs sak.¹

Seierherrene har vist at de kan - om de vil.

Nå er utfordringen for EA og UiOs ledelse å gjøre virkeligheten litt mer som vyene i Multiconsult-rapporten. EA må bli mer lydhøre for ansattes behov.

UiOs styre må på banen, for UiOs ledelse ser ikke ut til å forstå hva som er på spill. Det haster.

I disse dager spør mange vitenskapelige og administrativt ansatte seg om de skal søke det europeiske forskningsrådet (ERC) om forskningsmidler, og søke NFR om et 'senter for fremragende forskning' (SFF) - med UiO som vertskap.

Fordi jeg ledet et tidligere ERC Advanced Grant og er Co-Director for SFFet PluriCourts spør mange UiO-kolleger meg til råds.

Jeg advarer dem: mange andre norske universiteter ser ut til å være bedre vertskap for ERC-prosjekter og SFFer. ERC-forskere kan ta prosjektmidlene og flykte, og den trusselen ser ut til å gjøre vertskapet mer lydhørt - også ved UiO.² Men SFFene har dessverre ingen slik exit-mulighet - ennå.

Et internasjonalt panel har nettopp vurdert SFF-ordningen, og oppfordrer vertsinstusjonene til å dele 'best practice' i å håndtere SFFene og sikre etterveksten til beste for hele instusjonen.³ Her har UiO mye å lære, ikke bare hva gjelder eiendomsforvaltningen.

UiOs styre må ta tak, for det er et mønster som tyder på at UiO-ledelsen trenger hjelp. Det mest alvorlige skudd for baugen er kanskje UiOs vanskjøselse av de mulighetene CSMN-senteret skapte for IFIKK og Humanistisk fakultet.⁴ Et enestående internasjonalt anerkjent forskningsmiljø blir ødelagt, og toppforskere flykter til universiteter som vet å legge til rette for forskning og undervisning.

Når det gjelder EA er det flere grunner til at vi 'sluttbrukere' og UiOs ledelse og styre bør være bekymret. Multiconsult-rapporten rapporterer ros fra SFFer til eiendomsavdelingene ved mange universiteter, men *ikke* fra UiOs SFFer (59-60). Hvorfor?

¹ <https://www.forskerforum.no/wp-content/uploads/2020/01/Multiconsult-Rapport-til-KD-om-de-selvforvaltende-universitet-og-høyskolars-eiendomsforvaltning-ifm.-Områdegjennomgangen.pdf>

² Føllesdal, A. (2019). "The European Research Council @ 10: Whither hopes and fears?" *European Political Science* 18(2): 237-247, 241-42

³ https://www.forskingsradet.no/contentassets/6670e0a93d41463bb80a1310004dc568/sff_evaluation.pdf, 12.

⁴ <http://khrono.no/filosofifaget-ved-uio-er-i-ferd-med-a-kollapset/489398>

EA må ta mye ansvar for flere SFFers problemer med sen og mangelfull tilrettelegging av arealer og infrastruktur.

Multiconsult-rapporten kan ha rett i at "lokale bygg- og eiendomsavdelinger har *mulighet* til å jobbe tett på hele porteføljen som følger av samfunnsoppdraget" (min utheving). Hvorfor utnytter ikke EA disse mulighetene bedre? Hvorfor er EA så lite lydhøre for 'sluttbrukernes' behov? Det er oppsiktsvekkende at Eiendomsdirektør Skogen i EA kritiserer Statsbygg for å ikke trekke brukerne av bygg godt nok inn i planleggingsfasen.⁵ Flere SFFer ved UiO har sett lite til «den tette integreringen mellom eiendomsplanlegging og kjernevirksomhet»⁶

EAs rolle i planleggingen av det nye Domus Juridica er et foreløpig siste eksempel. Kolleger – og UiOs ledelse – må hindre at prosessen gjentar seg for andre av UiOs nybygg, så som i Gaustadbekkdalen.

Et talende eksempel er hvordan vi og kolleger er tvunget inn i store kontorlandskap i Domus Juridica som hemmer våre arbeidsoppgaver. Ansatte i administrasjonen, stipendiater og gjesteforskere må av og til snakke sammen i arbeids medfør. Men dagens 'løsning' med åpent landskap ødelegger arbeidsdagen både for mange administrative kolleger⁷ og forskere i våre fag. Vi trenger alle først og fremst *arbeidsro* det meste av tiden for å utføre UiOs samfunnsoppdrag.

Hvordan kunne dette skje? Vi og andre kolleger argumenterte for å slippe store kontorlandskap. I møter med EA og arkitektene skisserte vi bedre alternativer: kontorer for to, fire eller maksimalt seks personer - uten å be om unntak fra statens maksimumskrav om areal per ansatt. Københavns universitet har slike løsninger som fungerer godt.

Våre argumenter ble totalt avvist, også av EAs representant.

At utleier, utbygger og arkitekter er tjent med åpne landskap og dårlig lydisolering mellom kontorene er forståelig: det er billigere å bygge, og mer penger å hente på senere ombygginger. Og arkitekter arbeider kanskje bedre i kontorlandskap. Men hvorfor avviste 'vår egen' EA våre begrunnelser for færre ansatte per kontor?

Et svar finner vi kanskje i Multiconsult-rapporten EA bestilte. Er det fordi EA ser seg selv i en «rådgiverrolle, med bistand til brukerorganisasjonene med å se muligheter de ikke selv har kompetanse til å se, ... inkludert å se endringer i måter å jobbe på som bruker ikke selv ser» (17)? Bestilte EA den beskrivelsen for å ha belegg for sin fremtidige rolle? Det er faktisk vanskelig å finne ut hvilken status Multiconsult-rapporten har, for lærestedenes brev til departementet er unntatt offentlighet i rapporten (se *manglende* vedlegg 2). Uten offentliggjøring kan vi mistenke at oppdraget var å levere et partsinnlegg både mot Statsbygg og for EAs fremtidige rolle ved UiO – heller enn en objektiv vurdering og gjennomgang.

⁵ <https://www.uniforum.uio.no/nyheter/2019/10/rapport-en-mislykket-byggeprosess-er-arsaken-til-p.html>

⁶ <https://www.forskerforum.no/uvanlig-krevende-a-samarbeide-med-statsbygg/>

⁷ <https://khrono.no/utsikt-over-apent-landskap/426907>

Er det EAs paternalisme som gjorde at vi og andre 'sluttbrukere' ikke nådde fram i det Multiconsult-rapporten så flott beskriver som «*dialogen*» om brukernes behov og tilfredshet (11)? Kolleger – og UiOs ledere - er herved advart.

UiOs ledere – og ikke minst UiOs styre – vil vite at i kunnskapsbedrifter som UiO hviler autoritet og ansattes lojalitet på ledelsens gode argumenter. Da er paternalisme en risikosport – også for EA.

Hvordan begrunner EA at kontorlandskap fremstår som en del av den beste løsningen? Meta- og meta-meta-studier bekrefter at det er en omfattende og komplisert oppgave å identifisere variabler og vurdere slik effektivitet.⁸ Har EA den nødvendige viljen og kompetansen til å trekke ut relevante funn?

Hvilke deler av UiOs samfunnsoppdrag mener EA at de ansatte utfører bedre ved å sitte i et stort kontorlandskap, i stedet for i enekontorer eller mindre felleskontorer, med mindre støy?

Bygger EAs beslutning på solid og relevant forskning om de faktiske sluttbrukernes behov og effektivitet, ved det juridiske fakultet? Eller baserer EA seg på forskning – eller synsing - om ganske andre typer arbeidsoppgaver, i og utenfor universitetssektoren, ut fra ganske andre effektivitetsmål enn universitetenes samfunnsoppdrag?

Hvordan prissetter EA de ansattes ekstra tidsbruk, frustrasjon og fravær?

For eiendomsforvaltning og en rekke andre oppgaver ved UiO er selvsagt nærhet til brukerne nødvendig. Om Statsbygg hadde overtatt ville det blitt verre.

Men nærhet er ikke nok.

Kampen mot Statsbygg har vist at EA får det til - når de vil. EA må få en bedre kombinasjon av lydighet, evne og vilje i tiden framover.

Mangel på reell innflytelse og begrunnede mistanker om inkompetent paternalisme setter de ansattes lojalitet på prøve.

For UiO og UiOs styre står mye på spill: Ikke bare fremtidige SFFer og ERC-midler, men muligheten til å tiltrekke seg og beholde flotte kolleger som ønsker å utføre universitetets samfunnsoppdrag.

Andreas Føllesdal

Professor i politisk filosofi, juridisk fakultet UiO

Co-Director PluriCourts

⁸ A Gjerland, E Søiland og F Thuen 2019: "Office concepts: A scoping review" *Building and Environment* 163 <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2019.106294> , www.follesdal.net/open-space-offices-is-the-problem